

Oy Lillgård Ab
Snappertuna, Höstnäs
Raasepori

Luontoselvitys

Oy Lillgård Ab:n alueesta Snappertunan Höstnäsissä

2009

Acamo Oy
Katri Alvesalo-Heikkilä
Luontokartoittajaopiskelija
Kauppalantie 44 A 6
00320 Helsinki
p. 040-5550424
katri.alvesalo-heikkila@saunalahti.fi

SISÄLLYS

TYÖN TAUSTAA	3
MAANKÄYTÖN HISTORIAA	3
NATURA 2000	4
YLEISKUVAUS	5
HÖSTNÄSIN LUONTOKOhteET	6
1. Byvikenin lounaisranta	6
2. Tervaleppähdyskunta 1	7
3. Kallioketo	7
4. Tervaleppähdyskunta 2	8
LILLGÅRDIN ALUEEN KOMEITA PUITA	9
JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	11
LIITE	12
HÖSTNÄSIN LINTUJA JA KASVEJA TOUKO-SYYSKUUSSA	

Työn taustaa

Luontoselvitys on laadittu Raaseporin Snappertunan Höstnäsin kylässä sijaitsevan vapaa-ajan asuntoalue Oy Lillgård Ab:n alueen asemakaavoituksen taustaselvitykseksi.

Tarkoituksena on selvittää onko alueella luonnonsuojelulain, metsälain, vesilain tai EU:n luontodirektiivin mukaisia kohteita ja lajeja, jotka pitäisi huomioida maankäytön suunnittelussa.

Selvitystä varten touko- syyskuussa tehtiin kuusi maastotyöpäivää.

Maastossa keskityttiin luontoarvojen selvittämiseen kasvillisuustyyppeihin perustuvan arvioinnin avulla

Maankäytön historiaa

Vapaa-ajan asuntoalue Oy Lillgård AB on perustettu vuonna 1963, ja se sijaitsee läntisellä Uudellamaalla, Raaseporin kaupungin Höstnäsin kylässä.

Ilmastollisesti ja kasvillisuuden puolesta seutu kuuluu lämpimään lounaiseen tammi- ja vuokkovyöhykkeeseen.

Alueen rakentaminen on aloitettu 1960-luvun loppupuolella. Yhtiössä 205 osakasta. Tontit ovat n. 2000 neliömetrin kokoisia kuivanmaan tontteja. Ranta-alueet ovat yhteismaata.

Yhtiön maa-alue on yli 115 hehtaaria. Merialuetta on yli 42 hehtaaria. Teitä on lähes yhdeksän kilometriä ja laituripaikkoja veneille yli 100. Osakkaiden käytössä on kolme hiekkarantaa ja sulkapallo- ja rantapallokentät.

Yhtiön pellot, joita on 8,5 ha, on vuokrattu viljelykäyttöön. Metsäalue on osakkaiden virkistyskäytössä.

Oy Lillgård Ab:llä on metsänhoitosuunnitelma, jonka mukaan alueen metsiä hoidetaan.

Yleiskuvaus

Lillgårdenin alueella näkyy ihmisen jälki kaikkialla. Vuosien kuluessa tonttimaita, rantoja ja metsiä aluetta on muokattu monin tavoin. Rantoja on ruopattu, teitä rakennettu ja kunnostettu. Vaikka ranta-alueet ovat yhteismaata, on monen rantavyöhykkeellä olevan mökin piha-alueita laajennettu sinne. 1980-luvulla on Byvikenin ja Höstviksledenin välinen vanha salmi kaivettu auki.

Maaperää hallitsee Salpausselän pääasiassa moreeni- ja saviperäinen maa-aines ja isot graniitti- ja gneissikalliot.

Suurin osa metsämaasta on kallioita peittävää kuivien kankaiden kaltaista kalliometsää, mustikkatyypin tuoretta kangasmetsää ja käenkaali-mustikkatyypin lehtomaista kangasmetsää.

Kallioiden välissä olevista tuoreista kankaista osa on soistunut ja ojitettu. Osa on muuttunut isovarpurämeiksi, joilla kasvaa mm. suopursu, juolukka ja karpalo.

Metsän peittämien kallioiden puusto on mäntyvaltaista. Pensaat ovat pääasiassa koivun, männyn ja kuusen taimia. Kalliolla kasvaa kanervaa, kallioimarretta, puolukkaa, runsaasti sammalia ja jäkälää. Niillä on myös mustikkaa, rahkasammalta ja juolukkaa kasvavia kosteita painanteita ja soistumia, Rannoilla kalliomänniköiden pohjakerroksen harmaa ja vaalea poronjäkälä saavat maiseman näyttämään vaalealta. Paljaita ja puuttomia rantakallioita on vähän.

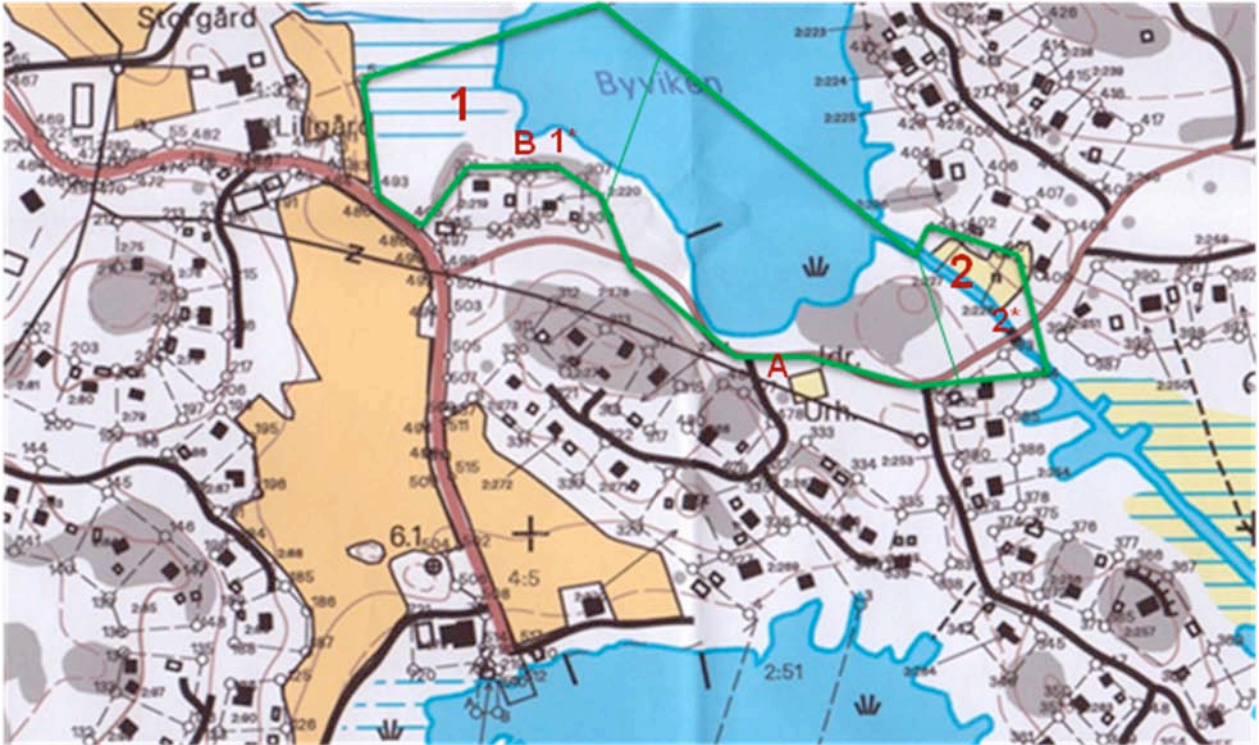
Ranta-alueet ovat suurelta osalta kosteita lehtipuuvaltaisia rantalehtoja, niittyjä ja ruovikoita. Rantaniittyjen luonnonvaraisuus on kärsinyt ”siivoamisesta” ja ojittamisesta sekä perkaamisesta. Parilla niityllä on pieni kallioketo.

Alueella on kolme uimarantaa. Suurin niistä, Byvikenin pohjukassa sijaitseva, lienee ollut alun perinkin luonnonmukainen hiekkaranta, mutta sitä on vuosien aikana laajennettu ja paranneltu. Kaksi muuta uimarantaa ovat pienempiä, rakennettuja rantoja.

Höstnäsins luontokohteet

Seuraavassa esittelen tarkemmin neljä kohdetta.

1. Byvikenin lounaisranta ja 2. kanavan varren tervaleppäyhdykskunta

Karttaan on A-kirjaimella merkitty sivun 9 kuvassa oleva suuri kuusi ja B-kirjaimella saman sivun pylväskataja.

Byvikenin pohjukassa on kaksi pientä kosteaa rantalehtoa, joiden väliin jää venelaituri ja Byvikenin uimaranta.

Kohde 1

alkaa lännestä kapeana, kuivana kallioisena tienvarsiniittynä. Siinä kasvaa mm. iso- ja keltamaksaruoho, peltolemmikki, koiranheinä, harakankello, niittyleinikki, hiirenvirna, käenkukka, puna- ja alsikeapila sekä oja- ja siankärsämö. Ojitetulla rantaniityllä kasvaa järviruokoa, keräpäävihvilää, ojissa rentukkaa.

1 *

Rantavyöhykkeellä kallion alla on kosteapohjainen **rantalehto**, jonka pääasiallinen puulaji on haapa. Siinä kasvaa lisäksi pihlajia, saarni ja muutama iso mänty. Siellä on myös pökkelökoivuja.

Rantalehdon ruohokasveja ovat käenrieska, mesiangervo, ranta-alpi, koiranputki ja maitohorsma. Pensaita ovat tuomi ja taikinamarja. Venelaiturin lähellä rannassa on kuusi isoa tervaleppää, ja hiukan ylempänä rinteessä kuusi komeaa, vanhaa mäntyä.

Alueiden 1 ja 2 välissä, venelaiturilta itään on Lillgårdin suurin hiekkaranta ja pallokenttä. Uimaranta jatkuu kalliona. Karulla, käytön kuluttamalla kalliolla kasvaa pylväskatajia, kallionpainanteessa isoja mäntyjä. Kenttäkerroksen kasveja ovat mm. isomaksaruoho, ruoholaukka ja kalliokielo. Kalliolla on myös pari kelottunutta mäntyä.

Kohde 2

Kallion alla rannalla meren puolella, ennen ruovikkoa kasvaa mesiangervo, kurjenjalka, rohtovirmajuuri, rantalemmikki ja järviruoko.

2*

Alueen poikki on 1980-luvulla kaivettu kanava. Kallion juurella kanavan varren kostealla, tulvaisella ja luhtaisella järviruokoa kasvavalla maalla on rehevä **tervaleppäyhdyksunta**. Siinä viihtyy n. 25 isoa tervaleppää ja muutama kookas pihlaja. Alueen pensaita ovat tuomi, taikinamarja ja orjanruusu. Lehdossa kasvaa myös omenapuu, joka saattaa olla puutarhakarkulainen. Pensaiden ja puiden alla kasvaa mm. kielo, metsäalvejuuri, metsäimarre, metsäorvokki, suo-orvokki, puna-ailakki ja valkovuokko.

3. Kvidjenäsfladanin kallioketo ja 4. Kovanäsin lahdenpoukaman tervaleppäyhdyksunta

Karttaan on C-kirjaimella merkitty sivulla 9 olevan kuvan kilpikaarnainen, vanha rantamänty. Harmaahaikara on valokuvattu veneestä kohdassa D.

Kohde 3

Kvidjenäsfladanin rannalla on yksi uimarannoista, ja kaksi venelaituria. Siellä on myös vanha talonpaikka, jolla kasvaa vaahtera ja omenapuu. Ojissa on rentukoita. Ranta on kosteaa järviruokoa ja osmankäämiruovikkoa, joka alkaa kallioon rajoittuvasta rantalehdosta - tervaleppä, kataja, pihlaja, pajut. Kalliolla mäkitervakko, keto-orvokki, kalliokielo ja kanerva

3 *

Rantaniityllä on pieni kallioketo, jonka lajeja ovat mm. hopeahanhikki, iso- ja keltamaksaruoho, keto-orvokki, pelto-orvokki ja huopakeltano.

Kohde 4

Ranta-alueella on yhteiskäytössä olevia saunoja. Läntisimpien saunojen vieressä rannalla kasvaa isoja tervaleppiä, itäisempien saunojen takana on isoja, vanhoja rantamäntyjä ja tervaleppiä. Kalliolla on vanhaa tiheää kuusikkoa, ja kallion alla rannassa vanhaa koivikkoa.

4 *

Alueen itäosassa, ruovikon ja kallion välissä, on Lillgårdin alueen suurin yhtenäinen **tervaleppäyhdyskunta**. Tervaleppälehdon ojien varrella kasvaa mesiangervoa ja peltokortetta ja hiukan kuivemmilla alueilla kieloa ja ranta-alpia. Puustoon kuuluu tervaleppien lisäksi tuomia, haapoja ja koivuja. Pensaita ovat pohjanpunaherukka, orjanruusu, tuomi ja vadelma sekä puutarhakarkulaisena terttuselja.

Lillgårdin alueen komeita puita

A) Suuri kuusi

on upea maamerkki Byvikenin urheilukentän laidan lehtomaisessa maastossa. Kuusen ympärysmitta n. kolme metriä. Sen alla kasvaa mm. orjanruusu, sanajalkoja ja kieloja.

B) Komea pylväskataja

kasvaa kallion juurella Byvikenin ojitetun rantaniityn laidalla.

C) Vanhat rantamännyt

Rannoilla on useita isoja, vanhoja, kilpikaarnaisia mäntyjä. Niitä kasvaa mm. rantasaunojen vieressä.

Johtopäätöksiä

Viimeksi kuluneen runsaan 40 vuoden aikana on ihmisten toiminta merkittävästi muokannut Oy Lillgård Ab:n aluetta ja luontoa.

Alueelle on rakennettu teitä, oja, laitureita, hiekkarantoja ja jätehuoltoalueita. Rantoja on ruopattu ja ruoppausjätettä läjitetty. Maa-ainesta on kaivettu ja käytetty, metsää on karsittu, hakattu ja ojitettu. Luonnontilaisia alueita on melko vähän.

Puutarhakarkulaiset, mm. kurtturehtiruusu, terttuselja ja jättipalsami ovat levinneet ympäristöön. Toisaalta esim. lehtomaitikka esiintyy sekä luonnonvaraisena että pihapiirin koristeeksi kylvettynä.

Maastokäynneillä havaittiin oravia, valkohäntäkauriita, siili sekä rusakon, metsäjäniksen ja hirven jätöksiä. Myös mäyriä asuu alueella, koska sen ainakin yksi sen käymälä nähtiin.

Lillgårdin alue tarjoaa asukkailleen vielä marjastus- ja sienestysmaita, mahdollisuuden samoiluun, vapaa-ajan kalastukseen, veneilyyn ja vesiliikuntaan.

Myös rantojen ruoppaus vaikuttaa heikentävästi alueen luonnontilaisuuteen.

Tässä selvityksessä esitellyt tervaleppäyhdykskunnat - metsälain 10 § pykälän tarkoittamat metsäluonnon arvokkaina pidettävät elinympäristöt - ovat uhattuina, jos niiden kasvuympäristöä kovasti ”hoidetaan” eli raivataan ja maapohjaa kuivatetaan.

Byvikenin uimaranta

Liite 1

Höstnäsin lintuja ja kasveja touko-syyskuussa 2009**Lintuja**

Lintujen suomen- ja ruotsinkieliset nimet
BirdLife Suomi, www.birdlife.fi

Sorsat, anatidae

Sinisorsa	Gräsand
Telkkä	Knipa

Uikut, podicipedidae

Silkkiuikku	Skäggdopping
-------------	--------------

Haikarat, ardeidae

Kaulushaikara	Rördrom
Harmaahaikara	Grå häger

Haukat, accipitridae

Merikotka	Havsörn
-----------	---------

Sääkset, pandionidae

Sääksi	Fiskgjuse
--------	-----------

Kurjet, gruidae

Kurki	Trana
-------	-------

Meriharakat, haematopodidae

Meriharakka	Strandskata
-------------	-------------

Kurmitsat, charadriidae

Töyhtöhyppä	Tofsvipa
-------------	----------

Kurpat, Scolopacidae

Rantasipi	Drillsnäppa
-----------	-------------

Lokit, laridae

Kalalokki	Fiskmås
Selkälokki	Silltrut

<i>Tiirat, sternidae</i>	
Kalatiira	Fisktärna
<i>Kyyhkyt, columbidae</i>	
Sepelkyyhky	Ringduva
<i>Käet, cuculidae</i>	
Käki	Gök
<i>Pöllöt, strigidae</i>	
Lehtopöllö	Kattuggla
<i>Tikat, picidae</i>	
Palokärki	Spillkråka
Käpytikka	Större hackspett
Pikkutikka	Mindre hackspett
<i>Västäräkit, motacillidae</i>	
Västäräkki	Sädesärä
<i>Rastaat, turdidae</i>	
Punarinta	Rödhake
Satakieli	Näktergal
Mustarastas	Koltrast
Räkättirastas	Björktrast
Laulurastas	Taltrast
<i>Kertut, sylvidae</i>	
Pajulintu	Lövsångare
<i>Tiaiset, paridae</i>	
Hömötiainen	Talltita
Kuusitiainen	Svartmes
Talitiainen	Talgoxe
<i>Kuhankeittäjät, oriolidae</i>	
Kuhankeittäjä	Sommargylling
<i>Varikset, corvidae</i>	
Närhi	Nötskrika
Harakka	Skata

Varis
Korppi

Kråka
Korp

Peipot, fringillidae

Peippo

Pikkukäpylintu

Bofink

Mindre korsnäbb

Erityisesti lehdossa viihtyvien lintujen nimet **lihavoitu**

Harmaahaikara, grå häger, 2.7.2009

Luonnonvaraisia kasveja

Kasvien suomen- ja ruotsinkieliset nimet

Hämet-Ahti, Suominen, Ulvinen, Uotila: Retkeilykasvio, Helsinki 1998

Liekokasvi, lycopodiaceae

Katinlieko Mattlummer

Kortekasvit, equisetaceae

Metsäkorte Skogsfräken

Peltokorte Åkerfräken

Kallioimarrekasvit, polypodiaceae

Kallioimarre Stensöta

Sananjalkakasvit, hypolepidaceae

Sananjalka Örnbräken

Nevaimarrekasvit, thelypteridaceae

Korpi-imarre Hultbräken

Alvejuurikasvit, dryopteridaceae

Metsäalvejuuri Skogsbräken

Soreahiirenporras Majbräken

Metsäimarre Ekbräken

Mäntykasvit, pinaceae

Kuusi Gran

Mänty Tall

Sypressikasvit, cupressaceae

Kataja En

Pajukasvit, salicaceae

Paju sp. Vide sp.

Haapa Asp

Koivukasvit, betulaceae

Rauduskoivu, Vårtbjörk

Hieskoivu Glasbjörk

Tervaleppä Klibbal

Harmaaleppä Gråal

Nokkoskasvit, urticaceae

Nokkonen Brännäsla

Tatarkasvit, polygonaceae

Hevonhierakka Gårdssyra, Gårdsskräppa
 Ahosuolaheinä Bergsyra
 Niittysuolaheinä Ängsyra

Kohokkikasvit, caryophyllaceae

Metsätähtimö Skogsstjärnblomma
 Mäkitervakko Tjärblomster
Puna-ailakki Skogslüst, Rödblära
 Käenkukka Göksblomster

Leinikkikasvit, ranunculaceae

Rentukka Kalvleka, Kabbleka
 Valkovuokko Vitsippa
Sinivuokko Blåsippa
 Rönsyleinikki Revranunkel, Revsmörblomma
 Niittyleinikki Solöga, Smörblomma

Maksaruohokasvit, crassulaceae

Isomaksaruoho Käringskål, Kärleksört
 Keltamaksaruoho Gul fetknopp

Herukkakasvit, grossulariaceae

Pohjanpunaherukka Skogsvinbär
 Taikinamarja Degbär, Måbär

Ruusukasvit, rosaceae

Mesiangervo Älggräs, Älgört
 Vadelma Hallon
 Lillukka Stenhallon, Stenbär
Orjanruusu Nyponros
 Ojakellukka Humleblomster
 Kurjenjalka Kråkklöver
 Ketohanhikki Gåsört
 Rätvänä Blodrot
 Ahomansikka Smultron
 Poimulehti Daggkåpa
Omenapuu Äppelträd
 Pihlaja Rönn
 Tuomi Hägg

Hernekasvit, fabaceae

Hiirenvirna	Kråkvicker
Niittynätkelmä	Ängsvial, Gulvial
Valkoapila	Vitklöver
Alsikeapila	Alsikeklöver
Puna-apila	Rödklöver

Käenkaalikasvit, oxalidaceae

Käenkaali	Harsyra
-----------	---------

Kurjenpolvikasvit, geraniaceae

Metsäkurjenpolvi	Skogsnäva, Midsommarblomster
------------------	------------------------------

Paatsamakasvit, rhamnaceae

Korpipaatsama	Brakved
---------------	---------

Kuismakasvit, clusiaceae

Särmäkuisma	Mannablod, Fyrkantig johannesört
-------------	----------------------------------

Vaahterakasvit, aceraceae

Metsävaahtera	Lönn
----------------------	-------------

Orvokkikasvit, violaceae

Suo-orvokki	Kärrviol
Metsäorvokki	Skogsviol
Keto-orvokki	Styvmorsviol
Pelto-orvokki	Äkerviol

Sarjakukkaiskasvit, apiaceae

Koiranputki	Hundfloka, Hundkäs
Vuohenputki	Kirskål
Karhunputki	Skogspipa, Strätta

Talvikkikasvit, pyrolaceae

Pikkutalvikki	Klotpyrola
Isotalvikki	Vitpyrola

Kanervakasvit, ericaceae

Suopursu	Getpors, Skvattram
Kanerva	Ljung
Isokarpalo	Tranbär
Puolukka	Lingon
Mustikka	Blåbär
Juolukka	Odon

Esikkokasvit, primulaceae

Ranta-alpi	Strandlysing
Metsätähti	Skogsstjärna

Lemmikkikasvit, boraginaceae

Peltolemmikki	Åkerförgätmigej
Luhtalemmikki	Förgätmigej

Huulikukkaiskasvit, lamiaceae

Kirjopillike	Hampdån
Niittyhumala	Brunört
Valkopeippi	Vitplister

Naamakukkaiskasvit, scrophulariaceae

Rohtotädyke	Ärenpris
Kangasmaitikka	Ängskovall
Metsämaitikka	Skogskovall
Lehtomaitikka	Svenska flaggan, Lundkovall

Kuusamakasvit, caprifoliaceae

Terttuselja	Druvfläder
Vanamo	Linnea

Virmajuurikasvit, valerianaceae

Rohtovirmajuuri	Läkevänderot
-----------------	--------------

Kellokasvit, campanulaceae

Kissankello	Liten blåklocka
Kurjenkello	Stor blåklocka
Harakankello	Ängsklocka

Asterikasvit, asteraceae

Ojakärsämö	Nysört
Siankärsämö	Rölleka
Päivänkakkara	Prästkrage

Pietaryrtti	Renfana
<i>Sikurikasvit, cichoriaceae</i>	
Voikukka,	Maskros
Huopakeltano	Gråfibbla

<i>Sudenmarjakasvit, trilliaceae</i>	
Sudenmarja	Ormbär, Trollbär

<i>Kielokasvit, convallariaceae</i>	
Kalliokielo	Getrams
Oravanmarja	Ekorrbär
Kielo	Lilljekonvalj

<i>Laukkakasvit, alliaceae</i>	
Ruoholaukka	Gräslök

<i>Liljakasvit, liliaceae</i>	
Pikkukäenrieska	Dvärgvårlök

<i>Kämmekäkasvit, orchidaceae</i>	
Valkolehdokki	Nattviol
Yövilkka	Knärot

<i>Vehkasvit, araceae</i>	
Vehka	Missne

<i>Osmankäämikasvit, typhaceae</i>	
Leveäosmankäämi	Bredkaveldun

<i>Vihviläkasvit, juncaceae</i>	
Keräpäävihvilä	Knapptåg
Kevätpiippo	Vårfryle

<i>Sarakasvit, cyperaceae</i>	
Järvikaisla	Säv

<i>Heinäkasvit, poaceae</i>	
Metsälauha	Kruståtel
Niittymaarianheinä	Älvmysgräs

Nurmirölli	Rödven
Hietakastikka	Bergrör
Korpikastikka	Brunrör
Metsäkastikka	Piprör
Järviruoko	Vass
Koiranheinä	Hundäxing

Erityisesti lehdossa viihtyvien kasvien nimet **lihavoitu**

Yövilkka, knärot.